

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра біології, екології та методик їх навчання

НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
(ПРОБНІ УРОКИ)
РОБОЧА ПРОГРАМА

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Робоча програма освітнього компоненту «Навчально-педагогічна практика (пробні уроки)» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Кременець. 2023. 16 с.

Розробники програми:

Цицюра Н. І., доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат біологічних наук, доцент;

Бондаренко Т. Є, викладач кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат педагогічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методик їх навчання

Протокол № 1 від „31” серпня 2023 року

В.о. завідувача кафедри

О. Кратко

ВСТУП

«Навчально-педагогічна практика (пробні уроки)» є нормативним компонентом освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Практика являється важливою складовою якісної підготовки здобувачів вищої освіти до педагогічної діяльності в закладах загальної середньої освіти та створює всі необхідні умови як для практичної реалізації всіх знань, навичок та вмінь студентів, набутих із природничих, психолого-педагогічних, медико-гігієнічних дисциплін, так і для розвитку індивідуальних педагогічних здібностей кожного з них.

Базами проходження навчально-педагогічної практики здобувачів є заклади загальної середньої освіти. Керівництво практикою здійснюють викладачі-методисти кафедри біології, екології та методик їх навчання та досвідчені вчителі закладів загальної середньої освіти.

2.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна			
Модулів – 2	Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	Курс			
Змістових модулів – 10		3-й	4-й	3-й	4-й
Загальна кількість годин – 270 год.		Семестр			
		6-й	7-й	6-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. / 5 год. самостійної роботи студента – 3 год. / 5,6 год.	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	-	-	-	-
		Практичні, семінарські			
	36 год.	85 год.	10 год.	10 год.	
	Лабораторні				
	-	-	-	-	
	Самостійна робота				
	54 год.	95 год.	80 год.	170 год.	
Вид контролю					
залік	залік	залік	залік		
Освітній рівень перший (бакалаврський)					

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить (%):

для денної форми навчання – 45% / 55%,

для заочної форми навчання – 7% / 93%.

3. Мета і завдання практики

Метою навчально-педагогічної практики (пробні уроки) є набуття здобувачами умінь і навичок в організації і проведенні навчальних занять, розвиток педагогічного складу мислення, творчого ставлення до справи, високої педагогічної культури і майстерності, розвиток у студентів вміння спостерігати освітній процес у закладі загальної середньої освіти та здійснювати аналіз результатів процесу навчання учнів, використовуючи знання основ педагогіки, психології, методики навчання біології та основ здоров'я і фахових дисциплін, планувати діяльність учнів на уроці та в позаурочній роботі, реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

Завдання навчально-педагогічної практики (пробні уроки):

- вивчення основ педагогічної і навчально-методичної роботи у закладі загальної середньої освіти та набуття досвіду педагогічної роботи;
- вироблення у студентів стійких навичок практичного застосування професійно-педагогічних знань, отриманих в процесі теоретичної підготовки;
- розвиток професійно-педагогічної орієнтації студентів;
- вивчення методів, прийомів, технологій педагогічної діяльності у закладі загальної середньої освіти;
- розвиток особистісно-професійних якостей педагога.

У результаті навчально-педагогічної практики (пробні уроки) студент повинен

знати:

- порядок реалізації основних положень і вимог документів, що регламентують діяльність закладу загальної середньої освіти, пов'язаної із вдосконаленням навчально-виховної і методичної роботи на основі державних освітніх стандартів;
- основи навчально-методичної роботи у закладі загальної середньої освіти;
- порядок організації, планування, ведення і забезпечення освітнього процесу з використанням традиційних методів та новітніх технологій навчання;
- основи педагогічної культури і майстерності;
- методи контролю і оцінки навчальних досягнень учнів.

уміти:

- здійснювати методичну роботу, пов'язану із проектуванням і організацією освітнього процесу;
- конкретизувати мету вивчення будь-яких фрагментів навчального матеріалу дисципліни та навчальних занять;
- розробляти навчально-методичні матеріали для проведення навчальних занять як традиційним способом, так і з використанням технічних засобів навчання, у тому числі новітніх комп'ютерних технологій;
- застосовувати методи і прийоми складання планів уроків та позакласних форм роботи;
- застосовувати різні загально-дидактичні методи навчання і логічні засоби, що розкривають зміст шкільного курсу біології та основ здоров'я;
- активізувати пізнавальну і практичну діяльність учнів на основі методів і засобів інтенсифікації навчання;
- здійснювати самооцінку і самоаналіз результатів і ефективності проведення уроків з біології та основ здоров'я, позаурочних заходів, здійснювати аналіз труднощів, що виникають під час педагогічної діяльності;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів у навчальній та виховній роботі;
- здійснювати підготовку біологічного кабінету для проведення уроку, використовувати технічні засоби навчання, виготовляти і ефективно використовувати дидактичний матеріал;
- здійснювати диференційований підхід у під час навчання учнів;
- організовувати освітній процес з біології та основ здоров'я.

«Навчально-педагогічна практика (пробні уроки)» сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

- ЗК1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК7. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
- ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні, діяти на основі етичних правил та академічної доброчесності.
- ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК10. Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності

- ФК1. Здатність усвідомлювати соціальне значення педагогічної професії та дотримуватися принципів професійної етики вчителя біології та основ здоров'я.
- ФК2. Здатність проектувати і провадити освітній процес із врахуванням сучасного розвитку суспільства та особистісної характеристики учня.
- ФК3. Здатність оперувати категоріально-поняттєвим апаратом сучасної психології та педагогіки.
- ФК4. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, особистісного та професійного самовдосконалення, навчання і саморозвитку.
- ФК5. Здатність проявляти креативність у розробці навчально-методичних матеріалів та здійсненні педагогічних досліджень.
- ФК9. Здатність використовувати сучасні методи біологічних досліджень, інтерпретувати та використовувати їх результати в освітньому процесі.
- ФК10. Здатність демонструвати знання загальнометодологічного характеру, методики навчання біології та основ здоров'я у закладах загальної середньої освіти.
- ФК11. Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнення й освітні потреби учнів.
- ФК12. Здатність формувати компетентнісний потенціал навчальних предметів «Біологія» та «Основи здоров'я».
- ФК13. Здатність керуватися у професійно-педагогічній діяльності міжнародними та вітчизняними нормативно-правовими документами.
- ФК14. Здатність трансформувати і впроваджувати прогресивний педагогічний досвід у власній професійній діяльності.
- ФК15. Здатність ефективно комунікувати, формувати сприятливий соціально-психологічний клімат у спільноті педагогічного колективу і класу, формувати команду, мотивувати інших до досягнення поставлених цілей.

Виконання програми навчально-педагогічної практики дасть змогу здобувачу вищої освіти здобути та підсилити такі програмні результати навчання

- РН1. Осмислювати соціальну значущість педагогічної професії, підвищувати особистісний і професійний розвиток, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних задач.
- РН2. Вміти використовувати різноманітні ресурси для пошуку потрібної інформації, критично аналізувати й опрацьовувати інформацію з метою використання її у сфері професійної діяльності із дотриманням принципів академічної доброчесності.
- РН4. Володіти інформаційно-комунікаційними технологіями і застосовувати їх для вирішення дослідницьких та практичних завдань у професійній галузі.
- РН6. Знати загальну структуру педагогічної та освітньої діяльності; розуміти психологічні механізми та закономірності, які лежать в основі виховання особистості, характеризувати

психологічні особливості педагогічного спілкування та функціонування педагогічного колективу.

РН7. Уміти встановлювати комунікативний контакт із учнями із врахуванням їх індивідуальних особливостей та збереження належного рівня психічного здоров'я усіх учасників освітнього процесу.

РН13. Уміти організувати освітній процес, адаптуючи його до рівня підготовки учнів; застосовувати відповідні методи та технології навчання з урахуванням особистісних характеристик школярів.

РН14. Володіти методологією здійснення компетентнісного підходу в освітньому процесі, застосовуючи сучасні інноваційні методики навчання біології та основ здоров'я.

РН15. Вміти здійснювати об'єктивну діагностику навчальних досягнень, контроль й оцінювання результатів навчальної діяльності учнів.

РН16. Вміти організувати та забезпечувати діяльність учнів на уроках та в позаурочний час із дотриманням правил і рекомендацій щодо здоров'язбереження.

РН17. Уміти використовувати основні нормативні документи в галузі освіти для здійснення професійної діяльності.

4. Програма навчально-педагогічної практики

Змістовий модуль 1. Організаційна діяльність

Програма першого змістового модуля в основному реалізується упродовж першого тижня практики, коли студенти:

- беруть участь у настановчих та організаційних заняттях у ЗВО та ЗЗСО,
- ознайомлюються з метою та завданнями практики, правами та обов'язками студента-практиканта,
- ознайомлюються з організацією навчально-виховної роботи освітнього закладу, розкладом навчальних занять,
- проводять бесіди з адміністрацією, вчителями та учнями,
- ознайомлюються з матеріальним та методичним забезпеченням, технічним та інформаційним обладнанням кабінетів,
- отримують зразки оформлення документації,
- розпочинають оформлення щоденника спостережень, в якому записують права та обов'язки студента-практиканта, мету та завдання педпрактики, схему аналізу уроків та позакласних заходів, розклад уроків, дзвінків, імена та прізвища вчителів тощо.

Змістовий модуль 2. Навчальна діяльність

За період навчально-педагогічної практики студент-практикант повинен виконати такі види навчальної діяльності:

- відвідування уроків учителів-предметників з метою аналізу їх педагогічного досвіду,
- підготовка до проведення уроків, яка включає: визначення цілей, структури та методики уроку; підбір конкретного матеріалу до теми; підбір необхідних засобів навчання, ефективних методів та прийомів для досягнення поставлених цілей; визначення форми контролю й оцінки знань, навичок і вмінь учнів,
- розробка розгорнутих планів-конспектів та проведення уроків,
- відвідування уроків студентів та оформлення щоденника спостережень,

На цьому етапі педагогічної практики студент проводить 1 урок з біології /основ здоров'я у 6 семестрі та 5 уроків з біології / основ здоров'я у 7 семестрі.

Змістовий модуль 3. Позакласна діяльність

Позакласна діяльність студента-практиканта включає:

- відвідування та аналіз позакласних заходів освітнього закладу,
- відвідування позакласних заходів студентів та оформлення щоденника спостережень,
- підготовка до проведення позакласного заходу з біології / основ здоров'я.

На цьому етапі педагогічної практики студент проводить по 1 позакласному заході з біології / основ здоров'я у 6 та 7 семестрах.

Змістовий модуль 4. Методична діяльність

Методична діяльність студента-практиканта включає:

- вивчення та аналіз навчальних програм, календарно-тематичних планів з біології та основ здоров'я у відповідних класах,
- вивчення специфіки діючих підручників з біології, основ здоров'я, які використовуються у закладі освіти,
- вивчення методики й техніки проведення уроку, інших форм організації навчання шляхом відвідування й аналізу відвіданих уроків учителя біології,
- відбір методів, прийомів та форм навчально-виховної роботи,
- вивчення системи роботи освітнього закладу,
- проведення спостереження та аналізу занять,
- ведення щоденника педагогічної практики.

Змістовий модуль 5. Науково-дослідницька діяльність

Дослідницька робота включає такі види діяльності:

- вивчення наукової та методичної літератури,
- ознайомлення з досвідом роботи вчителів біології та основ здоров'я,

- проведення елементів експериментального дослідження за завданнями курсової / кваліфікаційної роботи,
- підбір матеріалу та виконання навчально-дослідного завдання.

Змістовий модуль 6. Підсумки педагогічної практики

- оформлення документації та матеріалів для перевірки методистами,
- участь у підсумковій конференції (обговорення виконання програми даного виду педпрактики, проблем, успіхів та недоліків педпрактики, презентація матеріалів практики, виставка звітних документів студентів-практикантів).

5. Структура навчально-педагогічної практики (пробні уроки)

Назви змістових модулів	Кількість годин					
	денна форма			Заочна форма		
	усього	у тому числі		усього	у тому числі	
практичні		самостійна робота	практичні		самостійна робота	
VI семестр*						
1. Організаційна діяльність	8	6	2	3	1	2
2. Навчальна діяльність	26	8	18	27	2	25
3. Позакласна діяльність	14	6	8	16	1	15
4. Методична діяльність	32	12	20	34	4	30
5. Науково-дослідницька робота	8	2	6	9	1	8
6. Підсумки практики	2	2	-	1	1	-
Усього годин:	90	36	54	90	10	80
VII семестр						
1. Організаційна діяльність	12	7	5	16	1	15
2. Навчальна діяльність	101	66	35	56	6	50
3. Позакласна діяльність	15	10	5	32	2	30
4. Методична діяльність	30		30	30		30
5. Науково-дослідницька робота	10		10	30		30
6. Підсумки практики	12	2	10	16	1	15
Усього годин:	180	85	95	180	10	170
Разом	270	121	149	270	20	250

Примітка. *Орієнтовний план роботи.

- Організаційне заняття.
- Ознайомлення з базою школи.
- Ознайомлення з матеріально-технічним забезпеченням кабінету біології / основ здоров'я.
- Ознайомлення з навчальною програмою, календарним плануванням, підручниками з біології / основ здоров'я / природознавства, учнівськими робочими зошитами.
- Спостереження уроків біології / основ здоров'я / природознавства, їх аналіз.
- Написання конспектів уроків / фрагментів біології / основ здоров'я / природознавства.
- Розроблення інструктивних карток до проведення практичних робіт / лабораторних досліджень / дослідницьких практикумів.
- Написання конспектів екскурсій.
- Підготовка міні-проектів.
- Формування тестів, завдань для контрольних робіт.
- 11-13. Проведення уроків / фрагментів біології / основ здоров'я / природознавства.
14. Спостереження позакласних заходів.
- 15-16. Проведення позакласних заходів.
17. Узагальнення матеріалів ІНДЗ, курсової роботи.
18. Підсумкове заняття.

6. Самостійна робота

Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти підбирають і аналізують психолого-педагогічну і методичну літературу, необхідну для проведення занять, організації роботи учнів, засоби наочності, здійснюють відбір та підготовку матеріалу для виконання завдань практики.

Особлива увага в процесі самостійної роботи студентом-практикантом звертається на написання конспектів занять і оформлення щоденника практики. Час для самостійної роботи відводиться також для виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, збір матеріалу для написання курсової та кваліфікаційної роботи. Одним із напрямків самостійної роботи є оформлення звітної документації.

7. Індивідуальні завдання

1. Складання портфоліо до однієї із навчальних тем (тематичний план, конспекти уроків, засоби діагностики навчальних досягнень учнів, інструктивні картки для проведення практичних і лабораторних робіт, дидактичний матеріал, відеоматеріал, конспекти позакласних заходів до теми).
  2. Написання реферату, розробка дидактичних карток з біології / основ здоров'я.
  3. Проходження відкритих онлайн-курсів на платформі Prometheus, Edera_proschool тощо та отримання сертифікатів про успішне завершення навчання з вказання кількості годин.*
- Примітка. *На вибір студента.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі під час навчання біології та основ здоров'я.
2. Форми організації освітнього процесу з біології та основ здоров'я.
3. Позаурочна та позакласна робота з біології та основ здоров'я.
4. Матеріально-технічна база навчання біології та основ здоров'я.
5. Основні вимоги до сучасного уроку, шляхи підвищення його ефективності.
6. Організація позакласної роботи з біології та основ здоров'я.
7. Методи навчання біології та основ здоров'я, їх класифікація за джерелами знань та ступенем пізнавальної активності учнів.
8. Функції, форми та види контролю навчальних досягнень учнів з біології та основ здоров'я. Педагогічні вимоги до контролю.
9. Використання інтерактивних технологій у процесі навчання біології та основ здоров'я.
10. Реалізація виховних завдань на уроках біології та в позаурочний час.
11. Шкільний підручник з біології / основ здоров'я, його структура і функції. Вимоги до сучасних підручників.
12. Сутність і засоби реалізації здоров'язбережувальної функції освіти.
13. Методика формування умінь і навичок здорового способу життя під час освітнього процесу.
14. Методика підготовки та використання тестових завдань для перевірки і оцінювання знань.
15. Спрямованість процесу вивчення «Основ здоров'я» на особистісно-орієнтоване навчання учнів.
16. Основні життєві та спеціальні навички учнів у сфері безпеки життєдіяльності.
17. Формування знань і понять про типові небезпеки і шляхи їх подолання через моделювання небезпечних ситуацій на уроках з основ здоров'я.
18. Необхідність формування в учнів практичних вмінь і навичок щодо психологічної готовності у разі наближення або виникнення небезпеки.
19. Розвиток життєвих навичок учнів щодо здатності самостійно (відповідно до віку) оберігати особисте здоров'я та життя.
20. Використання українських національних традицій охорони та зміцнення здоров'я в педагогічному процесі школи.

8. Облік і оцінка роботи студентів-практикантів

Поточний контроль за роботою студентів-практикантів здійснюється груповими методистами. Під час практики методисти відвідують уроки студентів, позакласні заходи, організовують обговорення й аналіз, виставляють оцінки.

На підставі аналізу всіх поданих документів, результатів роботи студента із груповими методистами та захисту звіту приймається рішення комісії керівників практики про виконання програми й виставлення оцінки.

Облік і оцінка результатів роботи завершується на підсумковій конференції з навчально-педагогічної практики, що призначається по завершенню захисту звітів студентами.

Звітна документація

По завершенні практики студент повинен здати таку документацію:

1. Щоденник навчально-педагогічної практики.
2. Конспекти проведених уроків.
3. Конспект / сценарій позакласного заходу.
4. Індивідуальну науково-дослідну роботу.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

VI семестр

Змістовий модуль/ максимальна к-сть балів				Сума
ЗМ-2	ЗМ- 3	ЗМ-4	ЗМ-5	
10 1 урок біології / основ здоров'я	10 1 позакласний захід	60 методичні матеріали до уроків	20 ІНДЗ	100

VII семестр

Змістовий модуль/ максимальна к-сть балів				Сума
ЗМ-2	ЗМ- 3	ЗМ-5	ЗМ-6	
50 5 уроків біології / основ здоров'я	10 1 позакласний захід	20 ІНДЗ	20 оформлення документації –15; захист практики – 5	100

Критерії оцінювання уроку

Методист-керівник навчально-педагогічної практики керується такими критеріями оцінки уроків студентів-практикантів:

Оцінка "**відмінно**" (9-10 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досяг цілей уроку. При цьому:

1. повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;
2. методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
3. правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
4. студент правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
5. практикант володіє прийомами активізації всіх учнів класу і здійснює індивідуальний підхід до них;
6. студент уміє викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці;
7. студент грамотно використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;

8. епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка "**добре**" (7-8 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано неповністю. При цьому:

1. не до кінця реалізовано виховний, освітній або розвиваючий потенціал уроку;
2. методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
3. студент правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
4. студент веде урок іноземною мовою, але іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;
5. практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
6. студент уміє викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці;
7. використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
8. епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка "**задовільно**" (4-6 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному правильно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення цілей на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті неповністю. При цьому:

1. не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвиваючий потенціал уроку;
2. методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;
3. неправильно намічені об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю;
4. студент недостатньо володіє прийомами активізації всіх учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;
5. вміє викликати інтерес до деяких навчальних дій, що виконуються на уроці,
6. мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;
7. постійно користується конспектом у ході уроку і не може скоригувати свою діяльність у разі необхідності.

Оцінка "**незадовільно**" (3-0 балів) ставиться, якщо студент, не правильно в методичному спланував урок, не правильно намітив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення цілей на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку не досягнуті

Критерії оцінювання позакласного заходу

Оцінка "**відмінно**" (9-10 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував позакласний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, вміло застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Позакласний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо).

Оцінка "**добре**" (7-8 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і

мовному аспектах спланував позакласний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Позакласний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал заходу.

Оцінка **"задовільно"** (4-6 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах спланував позакласний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував не завжди доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Не в повній мірі проявляється послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал уроку.

Оцінка **"незадовільно"** (0-3 бали) ставиться, якщо студент не грамотно в методичному і мовному аспектах спланував позакласний захід, не правильно намітив виховні та пізнавальні цілі, застосував не завжди доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, не розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Позакласний захід не характеризують послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не реалізовано виховний та розвиваючий потенціал заходу.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 балів
2.	Складання плану дослідження	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		20 балів

Примітка. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за виконання ІНДЗ становить 20 балів. Не виконання ІНДЗ оцінюється у 0 балів.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	16-20	Відмінно

Достатній	11-15	Добре
Середній	6-10	Задовільно
Низький	0-5	Незадовільно

„Відмінно” відповідає 16-20 балам, ставиться: при виконанні ІНДЗ у повному обсязі, теоретична та практична (за наявністю) частини не мають помилок; відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам, робота виконана вчасно.

„Добре” відповідає 11-15 балам, ставиться якщо: ІНДЗ виконано в повному обсязі і не має помилок, які потребують її переробки; відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.

„Задовільно” відповідає 6-10 балам, ставиться, якщо ІНДЗ виконано не в повному обсязі; мають місце помилки; оформлення не відповідає вимогам; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.

„Незадовільно” відповідає 0-5 балам, виставляється якщо: ІНДЗ виконана не в повному обсязі; мають місце суттєві помилки, які тягнуть за собою переробку; оформлення не відповідає вимогам; на запитання студент дає неправильні відповіді.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчально-педагогічної практики (пробні уроки) : веб-сайт. URL: <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/polozhennya-pro-praktyku.pdf> (дата звернення 25.08.2022 р.)
2. Освітні програми : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi> (дата звернення 2022 р.)
3. Шкільні підручники : веб-сайт. URL: <https://parta.com.ua/ukr/books/biologiya/> (дата звернення 25.08.2022 р.).
4. Державний стандарт базової середньої освіти : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/10/08/derzhstandartbazovoiosvityprezentatsiya.pdf> (дата звернення 2025.08.2022 р.).
5. Методичні рекомендації про викладання основ здоров’я у 2020/2021 навчальному році : веб-сайт. URL: <https://www.schoolife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-pro-vykladannya-osnov-zdorov-ya-u-2020-2021-navchalnomu-rotsi/>

11. Рекомендована література

Базова

1. Методичні рекомендації до проведення навчально-педагогічної практики (пробні уроки) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка. 2020. 32 с.
2. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка : веб-сайт. URL: <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/polozhennya-pro-praktyku.pdf> (дата звернення 2022 р.)
3. Соловей М. І. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст»): Навчальний посібник. / М.І.Соловей, Є.С.Спіцин, В.В.Кудіна. К.: Ленвіт, 2010. 133 с.

Допоміжна

1. Активні форми та методи навчання біології: навч.-метод, посіб. / уклад. К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2008. 125 с.
2. Барна М. М. Форми навчання біології. Тернопільський держ. педагогічний ін-т. Тернопіль : [б.в.], 1996. 139 с.
3. Барна, І. В.. Біологія. Методика розв'язування задач : навч. посіб. І.В. Барна. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 216 с.
4. Белейчук Л. В. Проектно-дослідна діяльність учнів на уроках біології. *Біологія*. 2014. № 27. С. 2-5.
5. Бінарні уроки та зв'язок із іншими предметами під час викладання біології / уклад. К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2008. 140 с. (Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 4(64)).
6. Біологія. Повний комплект для тематичного оцінювання: 10-11 класи : навч.-метод. посібник / упоряд. К. М. Задорожний. Х. : Видавнича група «Основа», 2006. 239 с. (Серія «Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 4(40)).
7. Біологія. Повний комплект для тематичного оцінювання: 7-9 класи : навч.-метод. посібник / упоряд. К. М. Задорожний. Х. : Видавнича група «Основа», 2006. 224 с. (Серія «Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 3(39)).
8. Біологія. Позакласні заходи / упоряд. О. Цуруль. К. : Редакції газет природничо-математичного циклу, 2013. 126 с.
9. Богданова О. К. Інноваційні підходи до викладання біології : навч.-метод, посібник / О. К. Богданова. Х. : Основа, 2003. 128 с.
10. Використання ігрових технологій під час вивчення біології К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2010. 141 с.
11. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 255 с.
12. Голда Д. М. Задачі з генетики та методика їх розв'язування : Посібник для вчителів-біологів та учнів шкіл з поглибленим вивченням біології. К. : Вирій, 1997. 72 с.
13. Дослідна та проектна діяльність під час вивчення біології: посібник / уклад. К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2008. 143 с. (Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 2(62)).
14. Екологічне виховання школярів : метод. посібник для учнів, вчителів та студ. природничого фак. Тернопільський обласний ін-т удосконалення вчителів ; укл. Г. Ф. Яцук. Тернопіль, 1995. 143 с.
15. Інноваційні технології на уроках біології. ТРВЗпедагогіка упоряд.: К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2006. 111 с.
16. Кабінет біології : Навч.-метод. посібник / упоряд. К.М. Задорожний, С. О. Малікова. Х. : Видавнича група «Основа», 2006. 191 с. (Серія «Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 5(41)).
17. Книга вчителя біології, природознавства, основ здоров'я: Довідкові матеріали для організації роботи вчителя / упоряд. О. В. Єресько, С. П. Яценко. Х. : ПП «Торсінг

- плюс», 2006. 368 с. (Бібліотека вчителя) (Нормативні документи Міністерства освіти і науки України).
18. Коваленко С. О. Організація навчального комплексу з шкільного предмета «Біологія» : метод. посіб. для студ. природ.-геогр. ф-ту. Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин : НДУ, 2005. 56 с.
  19. Методика викладання біології. Нестандартні форми проведення занять з біології в 6-10-х класах : метод. посібник. Х. : Скорпион, 2002. 152 с. (Нестандартні уроки).
  20. Мотивація на уроках біології. 7 клас / упоряд. Г. Опаренюк. К. : *Шкільний світ*. 2011. 114 с. (Бібліотека "Шкільного світу". Природничо-математичний напрям) (Хімія. Біологія. Бібліотека)..
  21. Мотивація на уроках біології. 8 клас / упоряд. Опаренюк Г. А. К. : Редакції газет природничо-математичного циклу, 2012. 115 с. (Бібліотека «Шкільного світу») (Хімія. Біологія. Бібліотека)..
  22. Навчальні ігри на уроках біології : посібник / Ю. Є. Бардакова; упоряд. К. М. Задорожний. Х. : Видавнича група «Основа», 2006. 223 с. (Серія «Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 7(43)).
  23. Неведомська Є. Робота з біологічними термінами і поняттями (для учнів 8-го кл.), К., «Фенікс», 1999. 136 с.
  24. Нестандартні уроки з біології : посіб. для вчителя / Г.Я. Кравчик. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 54 с. (Інноваційні технології навчання).
  25. Нові педагогічні технології для вчителів біології : навч.-метод. посіб. / уклад. К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2009. 112 с.
  26. Олімпіади з біології для школярів / О. В. Данилова, К.М. Задорожний, Д.А. Шабанов, С.В. Данилорв. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 256 с.
  27. Постернак Н. О. Стимулювання пізнавального інтересу учнів до біології: навч. посіб. К. : Генеза, 2006. 143 с.
  28. Робота з обдарованими учнями. Біологічні секції МАН [Текст] / упоряд. К. М. Задорожний. Х. : Видавнича група «Основа», 2006. 128 с. (Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 12(48)).
  29. Рогач М. В. Організація навчально-виховного процесу з біології: навч.-метод. посібник. Ужгород : ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2004. 190 с.
  30. Розвиток інтелекту та пізнавальної діяльності учнів на уроках біології : навч.-метод. посіб. / уклад. К. М. Задорожний. Х. : Основа, 2009. 110 с.
  31. Савустьяненко Т. Л. Діяльнісний підхід під час вивчення біології: навч.-метод. посіб. Х. : Основа, 2008. 159 с. (Бібліотека журналу «Біологія» ; вип. 10(70)).